

Regionaal Risicoprofiel 2024

1. Inleiding

Eind 2020 is het huidige Regionaal Risicoprofiel (RRP) voor de veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek vastgesteld. Het RRP geeft een overzicht van de belangrijkste veiligheidsrisico's binnen de beide veiligheidsregio's. Een regionaal risicoprofiel gaat daarbij uit van realistische (maatgevende) grootschalige incidenten (crises), met méér dan lokale impact en een bovenlokaal of zelfs (boven)regionaal effect. Het RRP vormt een belangrijke onderlegger voor de invulling van risicobeheersing, de invulling van de crisisorganisatie en de activiteiten van de veiligheidsregio's in brede zin. Het opstellen van een nieuw Regionaal Beleidsplan voor de veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek maakt het actualiseren van het onderliggende RRP noodzakelijk.

2. Context Regionaal Risicoprofiel

Bij het actualiseren van het RRP gelden de volgende uitgangspunten:

Het RRP als instrument voor risicobeheersing

Absolute veiligheid bestaat niet; dreigingen kunnen niet volledig worden weggenomen.

Risicobeheersing richt zich op het inzichtelijk maken van dreigingen en risico's, waar mogelijk het verminderen van de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet en het verminderen van de mogelijke impact van die risico's, het bevorderen van zelf- en samenredzaamheid, en de te maken (beleids)keuzen door de crisisorganisatie voor het geval het toch mis gaat. In deze aanpak is het RRP een belangrijk instrument op strategisch niveau, door op gestructureerde wijze de waarschijnlijkheid en impact (scenario's) van de belangrijkste risico's binnen de regio's inzichtelijk te maken.

Waar het RRP zich primair richt op het (regionale) totaalbeeld laten de vastgestelde regionale risico's zich differentiëren en specificeren tot op lokaal niveau. Niet overal spelen immers dezelfde risico's, en de risico's hebben ook niet altijd een constante omvang. Binnen de risicobeheersing dient aan het RRP een vervolg gegeven te worden door het bepalen van handelingsperspectieven voor de veiligheidsregio's, overheden en burgers, door aanvullende analyses, monitoring en actualisaties (PDCA), door regelgeving en plantoetsingen, en tot slot door de uitvoering van risicocommunicatie.

Wet veiligheidsregio's

In artikel 15 van de Wet veiligheidsregio's is vastgelegd dat het regionaal beleidsplan mede gebaseerd dient te zijn op een vastgesteld RRP. Het RRP moet inzage geven in de soorten branden, rampen of crises die zich in de veiligheidsregio's kunnen voordoen, met een analyse van de waarschijnlijkheid en inschatting van de gevolgen. Het bestuur van de veiligheidsregio stelt het risicoprofiel vast na overleg met de raden van de deelnemende gemeenten, waarbij het bestuur de raden tevens verzoekt hun wensen kenbaar te maken omtrent het in het beleidsplan op te nemen beleid. Daarnaast dient tenminste de zienswijze van de politie, de hoofdofficier van justitie, de besturen van de betrokken waterschappen en andere door Ministers aangewezen functionarissen gevraagd te worden.

Handreiking Regionaal Risicoprofiel

Methodologisch werken is van groot belang om te komen tot een gedegen inventarisatie, analyse en beoordeling van risico's. De landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel uit 2009 biedt de

veiligheidsregio's een uniforme methodiek om een risicoprofiel op te stellen. Naast efficiency zorgt dit er ook voor dat regionale profielen onderling vergelijkbaar zijn. Dit is noodzakelijk om de risicoprofielen bovenregionaal af te stemmen, en aansluiting te laten vinden met de methode van de nationale risicobeoordeling. De bestaande handreiking gaat in de kern uit van 25 gedefinieerde crisistypen binnen 7 themagebieden (zie tabel 1).

Maatschappelijke omgeving	Crisistypen
1. Natuurlijke omgeving	1.1 Overstromingen
	1.2 Natuurbranden
	1.3 Extreme weersomstandigheden
	1.4 Aardbeving
	1.5 Plagen
	1.6 Dierziekten
2. Gebouwde omgeving	2.1 Branden in kwetsbare objecten
	2.2 Instorting grote gebouwen en kunstwerken
3. Technologische omgeving	
	3.1 Incidenten met brandbare / explosieve stof in open lucht
	3.2 Incidenten met giftige stof in open lucht
	3.3 Kernincidenten
4. Vitale infrastructuur en	4.1 Verstoring energievoorziening
	4.2 Verstoring drinkwatervoorziening
	4.3 Verstoring rioolwaterafvoer en afvalwaterzuivering
	4.4 Verstoring telecommunicatie en ICT
	4.5 Verstoring afvalverwerking voorzieningen
	4.6 Verstoring voedselvoorziening
5. Verkeer en vervoer	5.1 Luchtvaartincidenten
	5.2 Incidenten op of onder water
	5.3 Verkeersincidenten op land
	5.4 Incidenten in tunnels
6. Gezondheid	6.1 Bedreiging volksgezondheid

	6.2 Ziektegolf
7. Sociaal-maatschappelijke	7.1 Paniek in menigten omgeving
	7.2 Verstoring openbare orde

Tabel 1: overzicht thema's en crisistypen landelijke handreiking regionaal risicoprofiel

Landelijk is vastgesteld dat de werkwijze in de handreiking aan een actualisatie en verdere verdieping toe is. Dit omdat de bestaande handreiking onvoldoende rekening houdt met de recente ontwikkelingen en samenhang in dreigingen en scenario's. Te denken aan voorbeelden als de klimaatverandering of de verminderde zelfredzaamheid als gevolg van de vergrijzing, die invloed hebben op diverse risico's. Ook houdt de handreiking nog beperkt of geen rekening met nieuwe vormen van crises, crises die veel meer sluimerend en/of langdurig kunnen zijn. De veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek zijn betrokken bij deze landelijke ontwikkeling. De vernieuwing van de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel wordt echter niet voor 2024 verwacht.

Nationale Veiligheidsstrategie

Het Rijk heeft voorjaar 2023 de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden gepubliceerd [zie: [veiligheidsstrategie-voor-het-koninkrijk-der-nederlanden](#)]. De veiligheidsregio's moeten bijdragen aan het realiseren van de nationale veiligheidsstrategie, door versterking van de crisisbeheersing en het vergroten van de paraatheid in de samenleving. Onderliggend aan de veiligheidsstrategie is de Rijksbrede Risicoanalyse, opgesteld door het Analistennetwerk Nationale Veiligheid [zie: [risicoanalyse-nationale-veiligheid-brengt-dreigingen-in-kaart](#)]. Er zijn diverse analyses gemaakt van de risico's waar in Nederland rekening mee moet worden gehouden. Ondanks dat (internationale) risico's soms te omvattend zijn voor 1 veiligheidsregio, kan de mogelijke impact wel regionaal van aard zijn. De analyses leveren daarom belangrijke inzichten en input voor het RRP.

Regionaal Risicoprofiel 2020

Het vigerende regionaal risicoprofiel voor de veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek uit 2020 is opgebouwd conform de werkwijze in de landelijke handreiking. In het RRP 2020 is een breed scala aan grootschalige en bovenlokale risico's in beeld gebracht en beoordeeld op waarschijnlijkheid en impact. Uit deze beoordeling volgt een aantal prioritaire risico's die aangevuld zijn met een aantal risico's op basis van de consultatie en zienswijzen:

1. Gezondheid: ziektegolf besmettelijke ziekte
2. Sociaal Maatschappelijke omgeving: maatschappelijke onrust, paniek in menigte, meervoudige aanslag en gewelddadige eenling
3. Natuurlijke omgeving - extreme weersomstandigheden: koudegolf, storm en wind, hittegolf
4. Technologische omgeving - incidenten met giftige stof in de open lucht: wegongeval giftige stof
5. Verkeer en vervoer – incidenten op land: incident wegverkeer personenvervoer
6. Gebouwde omgeving – branden in kwetsbare objecten: brand in gebouwen met niet- of verminderd zelfredzame personen
7. Vitale infrastructuur en voorzieningen: uitval spraak en data, uitval elektra en cyberaanval
8. Natuurlijke omgeving – dierziekten: ziektegolf dierziekte

Specifieke aandacht is gewenst voor overstromings- en klimaatrisico's, de risico's ten gevolge van de energietransitie, en de risico's bij bijzondere objecten/gebieden als het Mediapark en de ontwikkelingen rondom Lelystad Airport. Meerdere lokale risico's zoals natuurbrand, ijs-

evenementen, brand in rieten kappen en luchtvaartincidenten, vallen buiten de prioriteit van het RRP door de omvang of het risico. Dit zijn echter wel risico's waar aandacht voor is binnen de Veiligheidsregio's en waar de afzonderlijke kolommen zich op voorbereiden.

Doorontwikkeling risicobeheersing

Het RRP geeft een momentopname met welke risico's de komende jaren rekening moet worden gehouden. Maar risicobeheersing is een continu proces. In het kader van de versterking van de veiligheidsregio's en crisisbeheersing wordt daarom op een aantal doelen ingezet, samen te vatten als meer dynamische risicobeheersing:

- Risicogericht werken, capaciteit inzetten waar de grootste veiligheidswinst te behalen is;
- Het meer continu analyseren en monitoren van risico's (PDCA);
- De link met handelingsperspectieven voor de veiligheidsregio's, overheden, stakeholders en burgers (hoe risico's te mitigeren);
- De doorvertaling van risicobeheersing op het tactisch en operationeel niveau;
- Samenwerking met ketenpartners;
- De uitvoering van integrale en actuele risicocommunicatie.

Met de Omgevingswet komt vanaf 2024 een wettelijk kader tot stand waarin een balans wordt nagestreefd tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Daarbij staan gezondheid en veiligheid centraal.

3. Werkwijze actualisatie RRP

De actualisatie van het Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek verloopt in 5 stappen:

1. Beoordeling actualiteit risicoprofiel 2020;
2. Inventarisatie, analyse en beschrijven van ontwikkelingen en specifieke zaken die nog onvoldoende in het bestaande risicoprofiel en de werkwijze naar voren komen;
3. Opstellen document RRP, inclusief actualisatie kerngegevens en presentatie/visualisatie;
4. Consultatie gemeenten en (crisis)partners, verwerking reacties en vaststelling RRP;
5. Opbouw en uitvoering dynamische risicobeheersing.

Ad 1: Het RRP 2020 dient als vertrekpunt van de actualisatie. Op voorhand is het beeld dat het RRP 2020 nog redelijk tot goed aansluit bij de praktijk, in de wetenschap dat fysieke risico's niet zomaar op grote schaal veranderen. Dit is ook het landelijke beeld. Om de actualiteit van de in het RRP 2020 beschreven risico's in beeld te krijgen heeft er binnen de Veiligheidsregio's en bij de (crisis)partners een inventarisatie plaatsgevonden. De uitvraag in deze was in hoeverre de waarschijnlijkheid en impact van de beschreven risico's veranderd was sinds 2020. Daarnaast is gevraagd welke risico's erbij zijn gekomen en/of beschreven zouden moeten worden.

Stap 1 is afgerond en hierover wordt in hoofdstuk 4 gerapporteerd. Dit legt de basis voor het nieuwe RRP op grond van de methodologische werkwijze in de landelijke handreiking.

Ad 2: In deze stap wordt een aanvullende analyse gemaakt van de dreigingsbeelden uit de landelijke risicoanalyse en onderzoeken, de risico's vanuit de buurregio's, en vanuit specifieke ervaringen en ontwikkelingen sinds 2020. Landelijke thema's en ontwikkelingen die hierbij naar voren komen zijn:

- a. Klimaatverandering
- b. Energietransitie
- c. Verminderde zelfredzaamheid
- d. Cyberveiligheid
- e. Maatschappelijke onrust, polarisatie
- f. Moedwillige dreigingen

Een nieuw vraagstuk zijn de creeping¹ en/of langdurige crises. De landelijke handreiking voorziet nog niet in een beoordeling van dergelijke crises. Om dit vraagstuk goed in het Regionaal Risicoprofiel 2024 te verwerken vindt er najaar 2023 ondermeer een expertsessie plaats.

Ad 3: Op basis van de resultaten uit stap 1 en 2 wordt het ontwerp-RRP als document ingevuld, inclusief de benodigde gegevens. Voor een goede leesbaarheid is de presentatie en visualisatie van de inhoud gewenst.

Ad 4: Over het ontwerp-RRP worden de gemeenteraden en (crisis)partners geconsulteerd. Hiermee wordt niet alleen invulling gegeven aan de wettelijke verplichting dienaangaande, maar de consultatie draagt ook belangrijk bij aan het draagvlak en de stevigheid, compleetheid en eigenheid van het eindresultaat. Het is belangrijk dat het risicoprofiel hiermee in goed verband komt te staan met het Regionaal Beleidsplan waarvoor het een belangrijke onderlegger vormt. Een procesvraag is of het ontwerp-RRP het beste voorafgaand aan- of gelijktijdig met het ontwerp-beleidsplan aan de gemeenteraden en crisispartners kan worden voorgelegd. Vanuit oogpunt van efficiency en integraliteit is het laatste te adviseren. Bij de behandeling zijn bron en gevolg met elkaar verbonden en integraal te bediscussiëren.

Ad 5: als het nieuwe RRP is vastgesteld wordt verder invulling gegeven aan de uitvoering en doorontwikkeling naar meer dynamische risicobeheersing. Dit valt feitelijk buiten de scope van de actualisatie, en is onderdeel van het te voeren beleid.

4. Resultaten beoordeling actualiteit RRP 2020

Betrokkenen binnen de veiligheidsregio's en bij de (crisis)partners is gevraagd in hoeverre de risico's (waarschijnlijkheid en impact) uit het RRP 2020 nog actueel zijn, en welke aanvullingen gewenst zijn. Per thema uit de landelijke handreiking worden hieronder de constatering kort weergegeven:

Natuurlijke omgeving

De klimaatgerelateerde incidenttypen geven een hogere waarschijnlijkheid, maar een beperkt hogere impact. Dit is een landelijk beeld en wordt ook bevestigd door gebiedsbeheerders en klimaatexperts. Daarnaast wordt er ook een hogere waarschijnlijkheid toebedeeld aan het risico ziektegolf dierziekten, ook dit is een landelijk beeld.

Het thema klimaatverandering is apart beschreven in het RRP van 2020 en heeft meerdere gevolgen waaronder 'extreem weer', maar ook de energietransitie en mogelijke risico's hiervan worden gestuurd door (het tegengaan van) klimaatverandering.

¹ Een *creeping crisis* is een voorzienbare, dreigende en/of sluimerende crisis.

Gebouwde omgeving

Binnen dit thema zijn geen grote verschuivingen gesignaleerd. De waarschijnlijkheid van branden in gebouwen met niet- of verminderd zelfredzame personen stijgt licht. Dit is tevens een landelijk beeld en wordt onder andere gevoed door de vergrijzing en langer thuiswonende ouderen. Hierdoor beperkt het risico met niet- of verminderd zelfredzame personen zich minder vaak tot speciale (zorg)objecten.

Ook het klimaat en energietransitie hebben effect op de risico's binnen de bebouwde omgeving. Het gaat hierbij onder andere over warmte in steden, extreme neerslag en energie opslagsystemen in de bebouwde omgeving.

Technologische omgeving

Binnen dit thema zijn eveneens geen grote verschuivingen gesignaleerd.

Hier heeft de energietransitie grote invloed door andere manieren en vormen van opwekken, transporteren en opslaan van energie en energiedragers.

Vitale infrastructuur en voorzieningen

Binnen dit thema is de waarschijnlijkheid van een cyberaanval en cyberuitval (uitval ICT en telecom) gestegen. Daarnaast laat ook het risico uitval elektriciteit een toename zien.

Voor beide speelt de afhankelijkheid en digitalisering een rol, maar ook de geopolitieke situatie speelt hier een rol in. Ook de energietransitie is van invloed op deze onderwerpen.

Verkeer en vervoer

Binnen dit thema zijn geen grote verschuivingen gesignaleerd.

Wel wordt gesignaleerd dat er door de energietransitie het aandeel voertuigen op alternatieve brandstoffen stijgt en ook de digitalisering gevolgen kan hebben op dit thema.

Gezondheid

Omdat de pandemie Covid-19 bij het RRP 2020 al in de beginfase was, was aan het risico van een ziektegolf al een hoge waarschijnlijkheid en impact toebedeeld. Omdat de gevolgen op dat moment nog niet volledig in beeld waren, wordt de impact en waarschijnlijkheid nu wel hoger beoordeeld. Ook wordt het onderliggende onderwerp op mensen overdraagbare dierziekten belangrijker.

Sociaal maatschappelijke omgeving

Binnen dit thema is voornamelijk de maatschappelijke onrust een hogere waarschijnlijkheid en impact toebedeeld. Daarnaast wordt ook de term polarisatie, de kloof tussen arm en rijk en Europees beleid genoemd.

Maatschappelijk onrust kent een aantal oorzaken in de afgelopen jaren. De oorlog in Oekraïne met als gevolg de hogere gasprijzen en toename van vluchtelingen en het Covid-19 en stikstofbeleid hebben veel impact op de maatschappij. Door de verschillen tussen arm en rijk en voor- en tegenstanders en de invloed van sociale media ontstaat meer polarisatie.

Specifiek beschreven incidenttypen

Naast de incidenttypen onder de verschillende thema's zijn in 2020 klimaatverandering, de energietransitie en luchtvaartincidenten inhoudelijk beschreven met het oogpunt deze bij de volledige actualisatie uit te werken.

Zoals hiervoor al werd aangegeven zijn de klimaatgestuurde incidenttypen een hogere waarschijnlijkheid toebedeeld en een beperkt hogere impact. Als gevolg van (het tegengaan of beperken van) opwarming van de aarde, het beperken van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen wordt de energietransitie steeds belangrijker. Dit heeft ook een relatie met de geopolitieke situatie en politieke beslissingen.

Conclusie

De bekende en klassieke crisistypen (of flitsrampen) blijven bestaan en door de groei van de bevolking en consumptie nemen de risico's hiervan in het algemeen wat toe. Al met al zijn de effecten echter beperkt en dit zijn de risico's waar de Veiligheidsregio's zich samen met de crisispartners reeds in meer of mindere mate op voorbereiden.

Nederland en ook de veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek staan niet op zichzelf, en sinds 2020 (2019) is de invloed van buitenaf steeds groter geworden. Het tegengaan en de effecten van klimaatverandering, de energietransitie, besmettelijke (dier)ziekten, de geopolitieke situatie en Europees beleid hebben invloed op de risico's in Nederland en ook in de veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek. Dit brengt echter geen nieuwe risico's beeld die in 2020 nog niet onderkend werden. Wel is ook op deze punten dus enige intensivering van risico's waarneembaar.

Op grond van het voorgaande mag geconcludeerd worden dat het beeld van risico's uit het RRP 2020 niet wijzigt, behoudens het feit dat de eerder geïdentificeerde risico's over de gehele linie nog significanter worden. De relevante risico's zijn samengevat in onderstaand risicodiagram:

